

Protocol sociale veiligheid

OJS de Zevensprong

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid.....	3
1.2 Uitgangspunten	3
1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.....	3
1.4 Leerlingvolgsysteem.....	3
2. Begripsomschrijving.....	4
2.1 Wat is pesten?	4
2.2 Rolverdeling bij pesten	4
2.3 Signalering.....	5
3. Aanpak.....	6
3.1 Preventief	6
3.3 Externe hulp	8
4. Organisatie	9
4.1 Contactpersonen.....	9
4.2 Scholing.....	10
5. Bijlagen	11
5.1 Afspraken schorsen en verwijderen OJS de Zevensprong.....	11

1. Inleiding

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft kunt u terugvinden in dit protocol.

1.2 Uitgangspunten

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen.

1.4 Leerlingvolgsysteem

Wij gebruiken de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze kinderen vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer.

2. Begripsomschrijving

2.1 Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Snapchat en WhatsApp.

2.2 Rolverdeling bij pesten

In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol hebben, maar zich gedragen op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

2.3 Signalering

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt.

Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- raakt steeds spullen kwijt;
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- is angstig en gespannen;
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- heeft nachtmerries of huult zichzelf in slaap;
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- is chagrijnig, snel boos of lastig;
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest.

Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer;
- is tegendraads en opstandig;
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- is agressief;
- heeft slechte schoolprestaties.

3. Aanpak

OJS de Zevensprong probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief), tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief) en te zorgen voor een fijne groepsfeer in elke stamgroep.

3.1 Preventief

KiVa-lessen

Wij streven er naar om elke week een KiVa-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren en met elkaar te kunnen zorgen voor positieve groepsvorming. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's, zoals gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terug komen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

In de onderbouw speelt Rik de Pauw een belangrijke rol. De verhalen van Rik gaan over het samen fijn hebben, omgaan met gevoelens, ruziemaken en het weer goedmaken, elkaar helpen en jezelf zijn. Het boek, met verhalen van Rik, biedt mooie aanknopingspunten om met kinderen te praten over hun belevingswereld. De verhalen zijn gekoppeld aan de KiVa-thema's in de onderbouwhandleiding, zodat een doorgaande lijn ontstaat.

Omgangsregels

Op onze school heeft elke groep een KiVa-contract opgesteld. Voor de groepen 1 t/m 3 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We willen samen een groep zijn, want dat is fijn;
2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij;
3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal;
4. We gaan goed met elkaar om;
5. We helpen elkaar;
6. We komen voor elkaar op.

Voor de groepen 4 t/m 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

- a. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect;
- b. Samen maken wij er een fijne groep van;
- c. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal);
- d. We willen dat pesten stopt;
- e. We gaan goed met elkaar om;
- f. We helpen elkaar;
- g. We komen voor elkaar op.

Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. Door middel van de nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders daarnaast tips om met hun kind te praten over hoe het gaat op school. Aanvullende informatie over pesten en tips voor thuis kunnen ouders ook vinden in de online KiVa-oudergids. We stimuleren ouders contact met ons op te nemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

3.2 Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de stamgroepleiders verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van peestsituaties. Leden van het KiVa-team weten, door middel van een extra training, hoe ze om moeten gaan met peestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groepssfeer niet veilig, dan wordt het KiVa-team benaderd.

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De stamgroepleider schat in of de groepssfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroepaanpak

De stamgroepleider kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van het gepeste kind worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. De school gaat vroegtijdig met ouders in gesprek als er signalen van pesten zijn, dit geldt voor het gepeste kind en het pestende kind. Ouders worden dan uitgenodigd voor een gesprek op school om hierover te praten. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen.

3.3 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De intern begeleider neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin).

4. Organisatie

4.1 Contactpersonen

Het KiVa-team

OJS de Zevensprong heeft een KiVa-team aangesteld. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor stamgroepleiders, ouders en kinderen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten. Het KiVa-team bestaat uit de volgende leden:

1. Eva Poland (middenbouw) - e.poland@aves.nl
2. Ingrid Lebbink (onderbouw) - i.lebbink@aves.nl
3. Mark Weda (middenbouw) - m.weda@aves.nl
4. Vera Metselaar (bovenbouw) - v.metselaar@aves.nl
5. Lisa van Otterloo (IB'er) - l.vanotterloo@aves.nl

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

4.2 Scholing

Alle stamgroepleiders die werkzaam zijn op onze school hebben dag één van de STARTtraining van KiVa gevolgd. Zij zijn bevoegd om de KiVa-lessen te geven. De leden van het KiVa-team hebben ook dag twee van de STARTtraining gevolgd. Zij zijn hierdoor bevoegd om de steungroepaanpak uit te voeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in te twee jaar bij te laten scholen in het KiVa-programma.

Eén keer per jaar wordt er in Nederland een KiVa-conferentie georganiseerd. Ten minste twee stamgroepleiders van OJS de Zevensprong nemen elk jaar deel aan deze dag. De nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma worden deze dag gepresenteerd. Onze stamgroepleiders worden tijdens deze dag verder geprofessionaliseerd. We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school zich door blijft ontwikkelen.

5. Bijlagen

5.1 Afspraken schorsen en verwijderen OJS de Zevensprong

Afspraken Schorsen en Verwijderen

Inleiding

Zoals overal, zijn er ook binnen de Zevensprong regels en afspraken. Die regels en afspraken zijn gemaakt om ervoor te zorgen dat het voor iedereen, kinderen en volwassenen, prettig is op school. Een aantal van deze regels staan niet op papier, maar toch kent iedereen ze. We noemen ze ook wel waarden en normen.

In sommige gevallen kan het gedrag van bepaalde kinderen en of ouders ervoor zorgen dat anderen (kinderen/stamgroepsleiders) niet meer met plezier naar school gaan of hun werk kunnen doen. Op onze school vinden wij dat er op zo'n moment een grens wordt overschreden en dat deze kinderen en of hun ouder/verzorger hier op mogen worden aangesproken. Kinderen die zich niet aan regels en afspraken van school willen houden, zeggen eigenlijk: ik wil hier niet bij horen, ik bepaal zelf mijn waarden en normen wel.

Schorsing en verwijdering is op zo'n moment een ingrijpende maatregel, zowel voor de school, als voor het kind en zijn of haar ouder/verzorger. Om juridische procedures te voorkomen is het van belang om goed overwogen te handelen en zeker niet té snel. De uiteindelijke verantwoordelijkheid van schorsen en/of verwijderen valt onder het gezag van het Centraal Bestuur van Aves.

Van schorsing van een kind is sprake wanneer het kind tijdelijk – maximaal 1 week- het recht op deelname aan het onderwijs wordt ontzegd. Wanneer de ontzegging van de deelname aan het onderwijs maximaal één dag omvat, betreft het geen schorsing maar een time-out.

In dit document kunt u de afspraken lezen die op de Zevensprong zijn gemaakt rondom het beleid schorsen en/of verwijderen.

Met vriendelijke groet,
Robert Lindeboom
Schoolleider OJS de Zevensprong

1. Voorval

Indien er een voorval heeft plaatsgevonden met een kind:

- Wordt het kind aangesproken op zijn gedrag of
- Wordt het kind in een andere groep geplaatst of
- Wordt het kind bij de directie gebracht

1.1. Gele kaart

Bij een ernstige overtreding van de schoolregels wordt een gele kaart uitgereikt door de directeur. Het is aan de stamgroepsleider van het betreffende kind, om uit te maken of de overtreding zo erg is, dat het uitreiken van een gele kaart gerechtvaardigd is.

Gelijk na het voorval informeert de stamgroepsleider de collega's in de bouw en de directie.

De stamgroepsleider overlegt dit altijd binnen de bouw en uiteindelijk wordt het besluit aan de directie voorgelegd. Uiteraard wordt er contact opgenomen met de ouder/verzorger.

De bedoeling van de gele kaart is om het kind duidelijk te maken, dat hij/zij nu echt te ver is gegaan. Dat duidelijk maken gebeurt via een gesprek en (zinnig) naschools werk. Dit geldt tevens bij een eventuele tweede gele kaart.

Een gele kaart zal de eerste keer worden uitgedeeld als waarschuwing met daaraan gekoppeld een gesprek en (zinnig) naschools werk. De tweede gele kaart is de voorloper van de uiteindelijke rode kaart. Dit is een echte waarschuwing, want hierna volgt een time-out en eventueel schorsen en of verwijderen. Het is een serieus signaal naar het kind en de ouder/verzorger.

Als er een jaar geen waarschuwing is gegeven, begint het kind met een schone lei.

1.2. Rode kaart

Nadat er tweemaal een gele kaart is gegeven, volgt er een rode kaart. De rode kaart betekent een time-out.

1.3. Time-out

Het kind wordt voor één dag of korter het recht op deelname aan het onderwijs ontzegd. Een time-out zal normaliter gedurende een schooldag worden opgelegd en geldt voor die desbetreffende schooldag. Het kind wordt de toegang tot de school ontzegd. Hierna zal het proces van schorsen en verwijderen worden gestart.

De directie kan een kind een time-out geven en stelt hiervan het bevoegd gezag en de leerplichtambtenaar op de hoogte.

Een (ernstig) incident kan leiden tot een time-out. Hierbij gelden de volgende voorwaarde:

- In geval van een time-out wordt het kind door de directie voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd
- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden de ouders onmiddellijk van het incident en de time-out op de hoogte gebracht.
- De time-out maatregel kan eenmaal worden verlengd met één dag.

In beide gevallen dient de directie zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de ouders.

De directie nodigt de ouders uit voor een gesprek. Hierbij is de stamgroepleider aanwezig en de IB-er.

- Van het incident en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt (*zie format verslaglegging*). Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het kind-dossier opgeslagen.
- De time-out maatregel wordt schriftelijk gemeld aan het bevoegd gezag en de leerplichtambtenaar.

1.4. Schorsing

Pas bij een volgend ernstig incident, of in het geval dat het voorgevallen incident zo ernstig is, kan er door het bevoegd gezag worden overgegaan tot een formele schorsing.

Bij een schorsing als strafmaatregel is er (vaak) al het een en ander aan de situatie vooraf gegaan en zijn het kind en de ouder/verzorger al mondeling en schriftelijk (d.m.v. waarschuwing) erop gewezen dat bij een volgende gebeurtenis een schorsing zal worden overwogen.

- Het bevoegd gezag kan een kind schorsen voor een beperkte periode, nooit voor onbepaalde tijd (maximaal 5 dagen). Uitzondering hierop is de schorsing die ingaat, terwijl er overleg gaande is over de definitieve verwijdering van de kind.
- Schorsing vindt pas plaats nadat de directie overleg heeft gehad met het kind, de ouders en de stamgroepleider.
- De directie legt zijn voornemens voor aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag besluit of er wordt overgegaan tot schorsing. De directie deelt namens het bevoegd gezag mondeling het besluit tot schorsing aan de ouders mee. Het bevoegd gezag zal het besluit schriftelijk aan de ouders meedelen. In dit besluit worden concreet vermeld (voorbeelden) wat de reden voor schorsing, de aanvang, de tijdsduur is en eventuele andere genomen maatregelen. De school zorgt ervoor dat het kind geen achterstand oploopt op het schoolwerk, bijvoorbeeld door het opgeven van huiswerk.. Wanneer het gaat om een periode waarin LVS toetsen wordt afgenomen, wordt er gekeken naar een passende oplossing, zodat het onderwijsleerproces gewaarborgd blijft.
- De betrokken ouders worden door de directie uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Oplossingsmogelijkheden worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van het kind aan de orde komen.
- Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders getekend voor gezien en wordt opgeslagen in het kind dossier. (ParnasSys)
- De directie stuurt een kopie van de schorsingsbrief naar de inspectie en de leerplichtambtenaar.
- Ouders kunnen bezwaar maken bij het bevoegd gezag.

1.5. Verwijdering

Bij een verwijdering is er onderscheid te maken tussen:

1. een situatie waarbij de school niet kan voldoen aan de zorgbehoefte van het kind; de verwijdering is onderwijskundig en organisatorisch ingegeven;
2. een verwijdering op andere gronden, zoals ernstig wangedrag van het kind en/of de ouders; de verwijdering is een sanctie;
3. gedrag in strijd met de grondslag van de school (bijzonder onderwijs).